

ГЛОБАЛЬНА ФІНАНСІАЛІЗАЦІЯ І ВЛАДА ФІНАНСОВОЇ ОЛІГАРХІЇ¹

Сучасний світовий розвиток характеризується як видатними відкриттями, нововведеннями у всіх сферах життєдіяльності глобального суспільства, так і загрозою нової Великої депресії глобальної економіки. Тому актуальними як ніколи є пошуки шляхів подолання глобальної фінансово-економічної кризи і розроблення антикризових стратегій та моделей. Значне місце у цьому процесі належить дослідженню закономірностей та тенденцій, що проявляються в умовах фінансіалізації економіки, яка сприяє формуванню фінансово-олігархічної влади грошей, переходу до якісно нового стану суспільства, яке спрямоване на розвиток «віртуальної фінансової економіки», дестимулюючи і звужуючи при цьому реальний сектор світової економіки. Найбільш істотне місце в рецензованій роботі відведено фінансовій глобалізації, яка в сучасних умовах стала важливою тенденцією розвитку міжнародних фінансових ринків.

Проаналізувавши великий масив закордонних, вітчизняних джерел та статистичних матеріалів, автори доводять, що фінансова глобалізація є специфічним, складним і суперечливим процесом, який не лише сприяє прискоренню економічного розвитку держав, а й збільшує фінансові ризики міжнародних операцій, значно розширює сферу локальних фінансових і глобальних катаклізмів. У монографії підкреслюється, що на практиці фінансова глобалізація пов'язана зі зменшенням можливостей для національних монетарних регуляторів здійснювати контроль за функціонуванням банківських транснаціональних корпорацій, банківських груп і, відповідно, проводити ефективну грошово-кредитну політику.

Авторами розкрито роль фінансових інститутів у відтворенні глобальної економіки фіктивних грошей (bubble economics). На думку авторів, цей термін характеризує якісні зміни у розвитку суспільства, в якому виробничі відносини переміщують акцент з реального виробництва на перерозподіл фінансово-економічних ресурсів на користь світової фінансової олігархічної еліти. Автори вважають, що поняття «bubble economics» достатньо повно та точно відображає сутність тих трансформацій, що відбулися в економіках США і країн «золотого мільярда» за останні 30 років, коли «нова фінансова економіка» з появою глобального інформаційного сектора взяла курс на значно випереджаюче і багаторазове зростання порівняно з реальною економікою. На нашу думку, авторам ще не вдалось визначення тенденцій формування нової ери глобальної фінансової цивілізації.

Глобальний фінансовий капітал стає пануючим. Він визначає ідеологію сучасних перетворень, їх напрями та цілі, які не мають нічого спільного з реальним соціальним розвитком. Особливе місце в такій політиці відведено грошам. Сучасна світова грошова система, вказують автори, є анахронізмом.

---

¹ Єщенко П.С. Фінансіалізація у вододжерті глобальної економіки : монографія / П.С. Єщенко, Н.Г. Самко. – К. : Знання, 2016. – 355 с.

Зважаючи на те, що проблематика сучасної глобальної фінансової кризи пов'язана саме із диспропорціями розвитку фінансової сфери глобальної економіки та її національних складових, в роботі абсолютно виправданою є особлива увага до фінансово-інституційного простору та його актуальних трансформацій, зокрема у напрямі забезпечення фінансової стабільності, зниження ступеня фінансіалізації економіки та нівелювання системних ризиків.

Привертає увагу ґрунтовне дослідження особливостей та суперечностей регулювання фінансово-кредитної системи, виявлених шляхом вивчення специфіки монетарного трансмісійного механізму в Україні та аналізу показників монетарної сфери національної економіки. Йдеться, зокрема, про нівелювання ролі кредитного та процентного каналів монетарного трансмісійного механізму; невизначеність та нестабільність пріоритетів фіскальної політики; неефективні дії НБУ зі стабілізації національної грошової одиниці; недотримання НБУ правила «вузького процентного коридору»; недосконалість системи правового забезпечення функціонування національної фінансово-кредитної системи. У монографії обґрунтовано пріоритетні напрями вдосконалення державного регулювання фінансово-кредитної системи держави.

Автори вважають, що метою посткризової трансформації фінансово-кредитної системи України повинна стати нова модель її інфраструктури, спрямована на формування та використання внутрішніх інвестиційних ресурсів відповідно до пріоритетів економічного відновлення. Одним із найважливіших шляхів підвищення інвестиційного потенціалу вітчизняної економіки є створення спеціалізованих інвестиційних банків розвитку, заснованих на державній формі власності.

Безсумнівно, як будь-яка наукова праця, рецензоване видання закономірно відбиває суб'єктивне наукове світобачення. Наприклад, невідомо чому автори не досліджують гостро актуальні проблеми гіперфінансіалізації і розширеного випереджального самовідтворення глобального фінансового капіталу. Рецензована книга втілює суто авторський, а тому немінуче суб'єктивний, погляд, що, на жаль, ще не дозволило авторам визначити ряд об'єктивних закономірностей.

Практичне значення монографії полягає у можливості використання величезного масиву інформації, теоретичних висновків та практичних рекомендацій авторів для підготовки проектів законодавчих і нормативних актів з питань грошового та монетарного регулювання, кредитної та соціальної політики держави. Розроблені наукові підходи поглиблюють розуміння сутності фінансово-кредитної системи, особливостей інституціональних перетворень фінансового ринку за умов емерджентності та можуть бути використані в процесі розроблення державних програм з реформування національної фінансово-кредитної системи.

Олег Білорус, академік НАН України